

káját a szótár szerkesztését illetően, az adatközlők és az idézett részletek alkotói – sőt a székely nyelv mindennapi használói – legalább annyira szerzői ennek a kötetnek, mint a címlapon feltűnő név jelöltje. Nyelvészeti feldolgozáshoz kissé esetlegesnek tetszik az a mód, ahogyan az adatközlők és az összeállító az internet keresőjének segítségével ellenőrizik egy szó kizárólagos székely voltát. Nem tisztázott ezenkívül az sem, történeti vagy szinkrón szótár szerkesztéséről van-e szó, e megközelítések keveredése esetén pedig nem világos, a választott gyűjtő- és kontrollmódszerek a megfelelő eredményhez vezetnek-e, ami – az összeállító bejelentett igénye alapján – a székelység nyelvi önállóságának felmutatása lenne. A fő kérdés persze az, hogy a kutatási szempontok tisztázatlansága miatt nem minősül-e mégis inkább fikciónak emez ígéretes vállalkozás.

BEDNANICS GÁBOR

(Havas Kiadó, Kézdivásárhely, 2004,
200 oldal, ármejjelölés nélkül)

LASKAY ADRIENNE:

A kolozsvári Állami Magyar Opera 50 éve

„[...] egészen különleges jelentőségűvé és történelmi eseményé avat-

ja az operának mint önálló intézménynek a létrejöttét, hogy az akkoriban alig másfélszázézes városban már működött egy jól beindított, komoly operaház, a kolozsvári román opera. És hogy emellett egy *külön magyar opera* is életképesnek bizonyult, az a kolozsvári »opera-jelenség« csodálatos voltát tanúsítja” – írja a könyv fűlszövegében Szócs István. Tegyük hozzá: a két opera nem vált színterévé a nemzeti-nemzetiségi ellentéteknek, sőt a magyar operát a román zeneművészet számátalan kiválósága megtisztelte vendégfellépéssel vagy éppen a magyar társulathoz való csatlakozással.

Kolozsvár a magyar színjátszás bölcsője. Itt élt és kapott társulatalapítási engedélyt 1696-ban Felvinczi György, az első magyar nyelvű operalibrettó, a *Comico-tragedia* szerzője. (A társulat nem tudott önálló színházépületbe költözni, de az első állandó hellyel bíró magyar társulat, a Kelemen-féle pesti színjátszók közvetlen elődeiként és az erdélyi színházkultúra megalapozóiként tisztelték Felvincziéket.) 1822-ben a kolozsvári Kőszínházban mutatták be az első magyar operát, Ruzitska József *Béla futása* című dalművét; az ő tanítványaként évekig itt élt és dolgozott Erkel Ferenc; Kolozsváron lett országos hírnév primadonna Déryné, hogy csak a 19. század magyar zenei életének néhány emblemikus kolozsvári figuráját említsem.

Az 1803-tól folyamatosan működő kolozsvári magyar operatársulat 1948 decemberében lett önálló intézmény, s vette fel az Állami Magyar Opera nevet. A színház és társulata méltó maradt nagy elődeihez. Az 1950-es években Sallay Margit révén az operának Európa-hírű szopránja, az 1960-as évtizedben Bogdan Silviu révén szintén nemzetközi rangú díszlettervezője volt. Olyan vendégművészek dolgoztak itt, mint Harangozó Gyula balettművész, Simándy József tenorista, Eugen Lăzăr (Lázár Jenő) és Zeljko Sztirak karmesterek. A kolozsvári magyar opera teljesítménye Ernst Krause világhírű kritikust is elismerésre készítette. 1969-ben a kolozsvári Állami Magyar Opera társulata mutatta be először színpadon Salvatore Allegra *Az arckép* című operáját – olasz opera világpremierje magyar művészekkel, Itáliában!

Laskay Adrienne – maga is a kolozsvári Állami Magyar Opera egykori művésze, karmester – a múlt-hoz méltó könyvet állított össze. Nemcsak a színház igen alaposan megírt történetét nyújtja, de az előadások recepcióját, kritikáit is lenyűgöző alapossággal ismeri és ismerteti. Különösen megkapó, ahogyan Laskay leírásából kibontakozik a magyar és román opera-, balett- és zeneművészek, sőt a kolozsvári magyar és román operatársulat olykor szövetségesi együttműködése. A könyv utolsó hetven oldala

adattár: a bemutatók adatai, az opera alkalmazottainak névsora (a művészek, vezetők mellett a sűgők, ügyelők, sőt asztalosok, kárpitosok, szabók, fűtők és mosónők sem hiányozhatnak), valamint szép színes illusztrációk az előadásokról, a jelmeztervekről és az épületekről sorakoznak egymás után. Nem regény, mégis olvastatja magát a könyv. Érdemes újra és újra belelapozni, végigolvasni egy-egy részletét, s vizsgatérni a magyar kultúra e kivételes jelentőségű, minden tiszteletet megérdemlő fejezetéhez, amelynek – akárcsak a kolozsvári magyar operának mint társulatnak – remélhetőleg hasonlóan nagyszerű jövője is lesz.

CSILLAG ISTVÁN

(Erdélyi Híradó Kiadó, Kolozsvár, 2003,
572 oldal, ármegjelölés nélkül)

SEPSISZÉKI NAGY BALÁZS:

Székelyföld falvai a huszadik század végén III.

Udvarhelyszék

Heroikus vállalkozás harmadik kötetével készült el a szerző: a székelyek lakta, nagyjából Hargita megyét magában foglaló tájegység fal-